

Den Haag, 18 april 2021

Geachte mevrouw Hamer,

Allereerst wil ik u bedanken voor het aanvaarden van de opdracht die de Tweede Kamer u heeft gegeven en voor de uitnodiging voor een gesprek.

De maatschappelijke uitdagingen waar Nederland voor staat, vragen wat de PvdA betreft om een nieuw kabinet dat fors gaat investeren. Om een andere koers, naar een andere samenleving en economie. Waarin iedereen eerlijk deelt in voorspoed en de rekening van de crisis niet bij werkenden, kwetsbare mensen en jongeren komt te liggen maar bij diegenen die de rekening wel kunnen dragen zoals vermogenden en grote bedrijven. Een eerlijker koers vraagt om ambitieuze investeringen in kansengelijkheid, het onderwijs, de zorg en in werk. En in de bouw van nieuwe betaalbare woningen en in verbeterde infrastructuur. Dit past in een internationale trend waarin regeringen fors investeren in een betere samenleving na corona. Nederland en Europa moeten hierin voorop gaan.

Een herstelplan bestaat wat de PvdA betreft daarom onder andere uit:

- *Investeren*: met een ongekende crisis en zeer lage rente is dit het moment om te investeren. In volkshuisvesting, zorg, onderzoek en onderwijs, duurzame technologie en innovatie, nieuwe spoorlijnen en natuur. Gemeenten die door corona meer kwetsbare mensen moeten ondersteunen terwijl inkomsten wegvallen, krijgen de ruimte om hun taken uit te kunnen blijven voeren en voorzieningen open te houden voor hun inwoners.
- *Steun aan getroffen sectoren*: per sector moet gekeken worden of de schade tijdelijk of permanent is en steun moet gerelateerd worden aan de waarde die de sector heeft voor onze samenleving en economie. Extra steun is nodig om kunst- en cultuur, bouw, horeca en toerisme overeind te houden en banen te behouden. Hierbij kunnen eventueel lokaal en gericht schulden van MKB'ers en individuen worden overgenomen en geherstructureerd.
- *Een werkgarantie*: wij willen dat niemand zonder perspectief op straat komt te staan. Met de werkgarantie kunnen mensen zich omscholen om elders werk te vinden, zonder dat zij direct hun inkomen verliezen.

Er is de afgelopen weken ook veel gesproken over de noodzaak van een andere bestuurscultuur. Voorstellen hiertoe zijn wat de PvdA betreft onlosmakelijk onderdeel van een formatie. Deze verandering van de bestuurscultuur gaat, zoals ik ook in het Kamerdebat van 12 mei betoogde, over veel meer dan alleen de noodzaak van meer dualisme. Een andere bestuurscultuur heeft pas echt relevantie als deze het verschil maakt in het leven van mensen. Wat ouders in de toeslagenaffaire is aangedaan mag nooit meer gebeuren.

Een recent aangenomen motie van GroenLinks en de PvdA bevat verschillende voorstellen die cruciaal zijn voor herstel van vertrouwen. Wetten moeten aangepast, praktijken moeten veranderen en de overheid moet aan de kant van haar burgers gaan staan. En te vaak blijven beleidsvoornemens hangen in een systeem waarin, zonder politieke sturing en met marktwerking, verschillende belangen om voorrang vechten. Met als gevolg dat er van te veel beleidsvoornemens te weinig terecht komt. Een voorbeeld daarvan is de vijf-minutenregistratie in de thuiszorg die politiek al vele malen is afgeschaft, maar in de praktijk veelal nog bestaat. Het systeem is inmiddels zo ingewikkeld geworden dat zelfs met een meerderheid in de gekozen Tweede Kamer en met politieke wil van bewindspersonen de status quo blijft voortbestaan. Ditzelfde zien we op tal van andere dossiers. Systemen in sectoren als de zorg en het onderwijs moeten minder complex worden. Zo lang het niet lukt deze praktijk te veranderen, is praten over meer vertrouwen van mensen in de overheid zinloos en eerder schadelijk dan behulpzaam in het herwinnen van vertrouwen.

De fractie van de Partij van de Arbeid heeft sinds de verkiezingen benadrukt dat een formatie langs inhoudelijke lijnen gevoerd zou moeten worden. Waarbij de grote opgaven voor Nederland voorop staan en waarbij gekeken wordt hoe politieke partijen elkaar daarin kunnen vinden, of waar tegenstellingen tussen partijen juist te groot zijn. Dat moet wat ons betreft anders.

En dat is hoognodig. Corona slaat diepe wonden in het leven van mensen. En de crisis heeft de verdeeldheid en ongelijkheid die al bestond nog verder vergroot. Mensen die het al moeilijk hadden, hebben het veelal nog moeilijker gekregen. De inkomens- en vermogensongelijkheid is toegenomen. Veel kinderen hebben te kampen met onderwijsachterstanden, in het bijzonder in het speciaal- en beroepsonderwijs. Onze zorgmedewerkers zijn uitgeput, met nog veel inhaalzorg in het vooruitzicht. De sociale en economische noden zijn groot.

De PvdA pleit er daarom voor dat in deze formatie een verkenning wordt uitgevoerd naar verschillende thema's en uitgangspunten. Uw voorganger Herman Tjeenk Willink beschreef er al een aantal in zijn eindverslag. Wat de PvdA betreft moeten tenminste de volgende grote opgaven aan bod komen:

- De zekerheid van werk en inkomen. Waarbij mensen weer kunnen rekenen op een vaste baan, een fatsoenlijk inkomen, een goed sociaal vangnet en een fijne oude dag. En waarin het sociaal minimum omhoog gaat.
- Het vinden van een betaalbare woning en investeren in steden, dorpen, wijken en leefbaarheid.
- Goed onderwijs voor alle kinderen. Met gelijke kansen, aandacht voor taal- en rekenonderwijs en meer investeringen in de mensen voor de klas.
- De beschikbaarheid van liefdevolle zorg. Waarbij meer ruimte en waardering is voor medewerkers en zorg voor iedereen dichtbij.
- Een leefbare planeet met bescherming van onze natuur en een schone energievoorziening.
- Een sterke positie van Nederland in Europa en de wereld. Met oog voor kwetsbare mensen wereldwijd.
- Een samenleving waarin iedereen mee kan doen en niemand wordt uitgesloten. Met een overheid die weer naast mensen staat en een versterking van de rechtsstaat.

De PvdA draagt graag bij aan verdere verkenning en verdieping van deze thema's. Daarbij wil ik wederom aantekenen dat de PvdA bij een eventueel verder proces samen met GroenLinks betrokken zal zijn. Wij wachten uw voorstellen af.

Met vriendelijke groet,

Lilianne Ploumen